

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Загородня Н.І.

студентка,

*Інститут післядипломної освіти
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Фінансова безпека є однією із складових економічної безпеки держави. В даний час фінансова безпека України знаходиться під загрозою. Адже не всі складові забезпечення фінансової безпеки знаходяться в задовільному стані. Банківська система України функціонує в умовах ризику ліквідності, не визначеними залишається податкова політика, значною є частка зовнішнього боргу та низькою залишається інвестиційна активність. Все це призводить до розбалансованості державного бюджету та створює загрозу фінансовій безпеці України.

В процесі дослідження використовувались загальнонаукові методи досліджень, зокрема: абстрактно-логічний, абстрагування і порівняння для уточнення поняття «фінансова безпека», співставлення, аналітичний, графічний, абстрактно-логічний, внутрішній та зовнішній аналіз, використана система показників, які відображають фінансову безпеку України. Інформаційною базою є Постанови Кабінету Міністрів, з питань економіки та фінансів, дані науково-дослідних установ, праці вітчизняних та зарубіжних науковців.

Дослідженням питання фінансової безпеки займались вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як: В. М. Геєць, В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько, О. І. Барановський, Мартинюк В. П., О. М. Марченко, М. М. Єрмошенко та інші. За визначенням О. І. Барановського фінансова безпека – це важлива складова частина економічної безпеки держави. Вона базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів, ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин, стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання і саморегулювання [1].

Фінансова безпека залежить як від внутрішніх, так і від зовнішніх факторів. Щодо зовнішніх, то це, передусім, фінансова залежність від країн-кредиторів, залежність національної фінансової системи від впливу міжнародних фінансово-кредитних організацій і транснаціонального капіталу, фінансова глобалізація, зростання рівня інтеграції та консолідації фінансових ринків, зростання масштабів мобільності капіталу й підвищення інтенсивності його обертання. Внутрішніми факторами фінансової безпеки в Україні є правова база, політична стабільність, стан банківського сектора, рівень ризиків ринкової кон'юнктури, рівень інфляції, стабільність національної валюти, масштаби тіньової економіки та рівень корупції в державі [2; 3]. Таким чином, фінансова безпека – це надзвичайно складна багаторівнева система, яка включає бюджетну, податкову, валютну, грошово-кредитну, інвестиційну, боргову безпеку, фінансову безпеку банківського, страхового та фондового ринків [4].

Для визначення стану фінансової безпеки використовують науково обґрунтовану систему індикаторів які вимірюються у % від ВВП країни і мають порогові значення. Офіційні показники рівня фінансової безпеки України – індикатори та порогові значення індикаторів, передбачено Методикою розрахунку рівня економічної безпеки України, яка затверджена Наказом Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007 р. [2].

Таблиця 1

Динаміка показників фінансової безпеки України, 2009–2015 рр.*

Роки	Дефіцит бюджету, у % до ВВП	Зовнішній борг, % до ВВП	Внутрішній борг, % до ВВП	Доходи державного бюджету, % до ВВП	Видатки державного бюджету, % до ВВП
2009	3,89	23,18	11,51	22,96	26,54
2010	5,94	25,56	14,36	22,23	28,04
2011	1,79	22,74	13,19	23,9	25,33
2012	3,79	21,93	14,66	24,56	28,08
2013	4,45	20,62	19,53	23,31	27,73
2014	4,98	39,04	31,20	22,78	27,45
2015	2,30	52,66	26,75	27,01	29,14
Порогові значення, % від ВВП	< 3%	< 20%	< 30%	-	-

Джерело: складено автором на основі [6]

Аналіз рівня показників фінансової безпеки (табл. 1) за 2009-2015 роки свідчить про те, що значну загрозу фінансовій безпеці становив високий рівень зовнішнього боргу, значення якого у 2015 році перевищувало порогові на 22,66%, що є свідченням високої залежності української економіки від іноземного капіталу. Але в той же час бюджетний дефіцит у 2015 році знаходиться в межах норми, доходи і видатки зросли, а розрив між ними зменшився. Як бачимо, для динаміки основних показників бюджетного сектору, державного боргу та фінансової безпеки спостерігаються негативні довгострокові тенденції.

Проведене дослідження показало, що фінансова безпека держави – це система показників співвідношення яких до ВВП є індикаторами стану фінансової безпеки. Останнім часом найбільшу загрозу фінансовій безпеці України складає позитивна динаміка державного зовнішнього боргу, високої вартості банківських кредитів, значного рівня доларизації економіки. Підвищення рівня фінансової безпеки держави потребує системних дій, які мають містити в собі механізми у сфері бюджетної та монетарної політики, фондового ринку, а також у сфері регулювання корпоративного сектору економіки, тощо.

Список використаних джерел:

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) / О. І. Барановський. Київський національний торговельно-економічний ун-т. К. : КНТЕУ, 2004. – 760 с.
2. Івашко О. Фінансова безпека України в умовах кризових явищ в економіці / О. Івашко // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ V. Гроші, фінанси та кредит. – 2, 2015. – С. 61-66.
3. Смоквіна Г.А. Фінансова безпека як стратегічна складова економічної безпеки України [Електронний ресурс] / Г.А. Смоквіна // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 30-36. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
4. Коваленко О. Ю. Аналіз та оцінка рівня фінансової безпеки України / Коваленко О. Ю. / Економіка. Наукові праці. Том 133. Випуск 120, 2010. – С. 56-61.
5. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України // Офіційний сайт Міністерства економіки України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.
6. Виконання державного бюджету України / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/budget/>.